

О С О Б Л И В О С Т І А У Д И Т У Ф І Н А Н С О В И Х Р Е З У Л Ъ Т А Т І В

Анотація. Проаналізовано методику проведення аудиту фінансової звітності підприємства. Простежено основні завдання проведення даної методики, а також наведено основні процедури аудиту фінансової звітності та типові помилки, що можуть бути виявлені під час інспектування цієї ділянки.

Аннотация. Проанализирована методика проведения аудита финансовой отчетности предприятия. Прослежены основные задачи проведения данной методики, а также приведены основные процедуры аудита финансовой отчетности и типичные ошибки, которые могут быть выявлены во время инспекции этого участка.

Annotation. The article examines the methodology of the audit of financial statements. The main tasks of this technique are traced and basic financial statements audit procedures and common errors that may be identified during the inspection of the site are described.

Ключові слова: аудит, методика аудиту, фінансова звітність, підприємство, внутрішній аудит.

У зв'язку із трансформацією української економічної системи виникає необхідність удосконалення аудиту. Тому аудит фінансових результатів підприємств є актуальною темою дослідження, оскільки саме він може забезпечити достовірну перевірку і надання ґрунтовного висновку щодо достовірності показників фінансових результатів, надати інформацію про фактори, що впливають на прибутковість (збитковість) підприємств.

Великий внесок у розвиток теоретичних і методичних питань аудиту підприємств зробили такі вчені: Білуха М. Т., Журавель Г. П., Микитенко Т. В., Назарова Г. Б., Сагайдак Р. А., Чернявська Т. М. та інші, проте деякі питання все ще залишаються відкритими.

Основна мета даної статті полягає у дослідженні обґрунтування процесу та методики виконання аудиту фінансової звітності суб'єктів господарювання різних форм власності та видів діяльності відповідно до вимог Міжнародних стандартів аудиту та Закону України "Про аудиторську діяльність". Використання одержаних результатів надасть можливість забезпечити управлінський апарат підприємства релевантною інформацією для прийняття виважених економічних рішень [1, с. 36–39].

Окреслена проблема неодноразово досліджувалася провідними вітчизняними вченими, серед яких: С. Голов, В. Костюченко, І. Кравченко, Г. Ямборко, М. Коробова, В. Осмоловський та ін. Усі вони справедливо наголошують, що керівництво підприємств не надає належної уваги процесу формування облікової політики та облікових оцінок для правильності складання фінансової звітності.

Відповідно до "Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємства, що підлягають приватизації", фінансовий стан підприємства визначено як сукупність показників, що відображають наявність, розміщення і використання ресурсів підприємства, реальні і потенційні фінансові можливості підприємств. Але все ж таки можна з цим не погодитись, тому що фінансовий стан підприємства – це поняття, в якому на перший план виноситься його якісний стан і відображення перспектив розвитку [2, с. 56–59].

Стійка діяльність підприємства залежить як від обґрунтованості стратегії розвитку, маркетингової політики, від ефективного використання всіх існуючих у його розпорядженні ресурсів, так і від зовнішніх умов, до числа яких відносять податкову, кредитну, цінову політику держави та ринкову кон'юнктуру. Через це інформаційною базою аналізу фінансового стану повинні виступати звітні дані підприємства, деякі задані економічні параметри і варіанти, за яких змінюються зовнішні умови його діяльності, котрі потрібно враховувати у ході аналітичних оцінок та прийняття управлінських рішень [3].

Отже, аудит фінансового стану підприємства досліджує не лише фактичну ситуацію на підприємстві, його платоспроможність і ліквідність, а й перспективу зростання ділової активності, підвищення ефективності господарювання [4, с. 33].

Метою аудиту фінансових результатів є встановлення об'єктивної істини щодо достовірності, об'єктивності, правдивості й законності відображення в бухгалтерському обліку й фінансовій звітності доходів та фінансових результатів і донесення цієї істини через аудиторський висновок до користувачів інформації.

Аудит Звіту про фінансові результати (форма № 2) проводиться з метою встановлення правильності його складання, що забезпечує користувачів повною, правдивою та неупередженою інформацією про доходи, витрати, прибутки та збитки, інший сукупний дохід та сукупний дохід підприємства за звітний період [5, с. 66].

Для досягнення наведених цілей необхідно:

- 1) перевірити, чи відповідають показники за доходами і фінансовими результатами Звіту про фінансові результати в усіх суттєвих аспектах нормативним документам, які регламентують порядок його підготовки;
- 2) перевірити достовірність показника прибутковості акцій;
- 3) провести зіставлення показників за доходами і фінансовими результатами з відповідними показниками минулого року, з плановими завданнями;
- 4) підтвердити або спростувати інформацію про доходи і фінансові результати діяльності, відображені у Звіті

Аудит звіту про фінансові результати включає кілька етапів:

1) собівартість реалізованої продукції (ряд 2050) слід звірити с. 2050 графа 3 з графою 5 рядок "Разом" ж/о № 11. Показується виробнича собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) визначається згідно з П(с)БО 9 "Запаси";

2) валовий прибуток (збиток) розраховується як різниця між чистим доходом від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) і собівартістю реалізованої продукції;

3) за статтею "Інші операційні доходи" контролюють: доходи від операційної оренди активів; дохід від операційних курсових різниць; відшкодування раніше списаних активів; дохід від реалізації оборотних активів. Паралельно проводиться аудит статті "Інші операційні витрати", яка включає собівартість реалізованих виробничих запасів; сумнівні (безнадійні) борги та втрати від знецінення запасів; втрати від операційних курсових різниць; визнані економічні санкції;

4) визначається прибуток від операційної діяльності (це основна діяльність підприємства, а також інші види діяльності, які не є інвестиційною чи фінансовою діяльністю) – це алгебраїчна сума валового прибутку (збитку), іншого операційного доходу, адміністративних витрат, витрати на збут та інших операційних витрат.

Важливою якісною характеристикою інформації звітності з фінансових результатів є повнота інформації, яка в Україні найчастіше стає причиною викривлення цієї звітності. Її метою є заниження базових показників звітності, на основі яких визначається балансовий прибуток, або їх завищення. У зв'язку із тим, що показники звітності з фінансових результатів пов'язані з податковою звітністю, мета заниження таких показників полягає в ухиленні від сплати податків. У випадку, коли базові показники з фінансових результатів завищені, і на їх основі балансовий прибуток, мета такого викривлення – покращення показників фінансової звітності для подачі її користувачам [3, с. 515].

Підсумком аудиту звітності про фінансові результати є аудиторський висновок, який складається у встановленому порядку за наслідками проведення аудиту і містить висновок стосовно достовірності звітності, повноти і відповідності чинному законодавству та встановленим нормативам бухгалтерського обліку фінансово-господарської діяльності [7].

На сучасному етапі розвитку економіки та складності нормативно-правової бази зростає ризик прийняття помилкових рішень на підставі фінансової звітності різними її користувачами. Підтвердження достовірності фінансової звітності аудитором має надзвичайне значення для прийняття будь-якими користувачами обґрунтованих ефективних управлінських рішень, які повинні прийматися на підставі достовірно наданої обліково-аналітичної інформації. Отже, запропоновані у статті процес та методика аудиту фінансової звітності підприємств нададуть можливість звести до мінімуму властивий аудиторський ризик та ризик невиявлення, що надалі дозволить уникати появи істотних помилок та реальніше оцінювати фінансово-майновий стан підприємства.

Наук. керівн. Кожушко О. В.

Література: 1. Арнс Э. А. Аудит / Э. А. Арнс, Дж. К. Лоббен; пер. с англ.; гл. редактор серии проф. Я. В. Соколов. – М.: Финансы и статистика, 2001. – 560 с. 2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності", затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.03.99 № 87 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.minf.gov.ua. – Назва з екрану. 3. Алборов Р. А. Аудит в организациях промышленности, торговли, АПК / Р. А. Алборов. – М.: Дело и сервис, 1998. – 464 с. 4. Міжнародні стандарти аудиту, надання впевненості та етика: Видання 2004 р. Пер. з англ. – К.: ТОВ ІАМЦ АУ "Статус", 2004. – 1028 с. 5. Андреев В. Д. Практический аудит (справочное пособие) / В. Д. Андреев. – М.: Экономика, 1994. – 366 с. 6. Гончарук Я. А. Аудит: навч. посіб. / Я. А. Гончарук, В. С. Рудницький. – Львів: Світ, 2002. – 296 с. 7. Адамс Р. Основы аудита / Р. Адамс; под ред. Я. В. Соколова; пер. с англ. – М.: Аудит; ЮНИТИ, 1995. – 398 с. 8. Про аудиторську діяльність: Закон України від 14.09.2006 р. № 140-V [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua. 9. Дорош Н. І. Аудит: методологія і організація: монографія / Н. І. Дорош. – К.: Т-во "Знання", КОО, 2001. – 402 с. 10. Облік і аудит у банках: підручник / А. М. Герасимович, Л. М. Кіндрацька, Т. В. Кривовяз та ін.; за заг. ред. проф. А. М. Герасимовича. – К.: КНЕУ, 2004. – 536 с.